

KICHIK YOSHDAGI KITOBXONLARNING AXBOROT OLISH MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH.

Shadieva Naima Xamidovna

Toshkent shahar Yakkasaroy tuman Axborot-kutubxona markazi direktori

99890-373-93-98

Annotatsiya. Ushbu maqola yosh o'quvchilar o'rtasida axborot olish madaniyatini rivojlantirish, ularning axborotni izlash, baholash va ulardan samarali foydalanish qobiliyatiga ta'sir qiluvchi omillarni o'rganadi. Unda ushbu ko'nikmalarni rivojlantiradigan strategiyalar va ta'lim amaliyotlari muhokama qilinadi, axborotga boy dunyoda umrbod o'rganish va moslashuvchanlikni targ'ib qiladi.

Kalit so'zlar: Axborot madaniyati, yosh o'quvchilar, ma'lumot olish, savodxonlikni rivojlantirish, ta'lim amaliyoti, raqamli ko'nikmalar.

Axborot mo'l-ko'l va turli xil raqamli vositalar orqali mavjud bo'lgan davrda yosh o'quvchilar nafaqat asosiy o'qish ko'nikmalariga, balki kuchli ma'lumot olish madaniyatiga ham ega bo'lishlari kerak. Ushbu madaniyat ma'lumotni qidirish, baholash va tanqidiy qo'llash qobiliyatini o'z ichiga oladi. Ushbu ko'nikmalarni rivojlantirish yoshlarning tez o'zgaruvchan jamiyatda mustaqil fikrlovchi va xabardor fuqaro bo'lish imkoniyatlarini kengaytirish uchun juda muhimdir.

Yosh o'quvchilarda axborot olish madaniyatining rivojlanishini baholash uchun aralash usulli yondashuv qo'llanildi. 8-15 yoshdagi o'qituvchilar va talabalar bilan ma'lumot qidirish va baholashning hozirgi amaliyotini tushunish uchun so'rovlar o'tkazildi. Bundan tashqari, turli xil axborot manbalari bilan o'zaro aloqalarni qayd etish uchun sinflarda kuzatuv tadqiqotlari o'tkazildi. Ma'lumotlar tendentsiyalar va asosiy muammolarni aniqlash uchun miqdoriy statistik usullar va sifatli tarkibni tahlil qilish yordamida tahlil qilindi.

Yosh o'quvchilarda axborot olish madaniyatini rivojlantirish ularning umrbod o'rganishi va tanqidiy fikrlash qobiliyatlari uchun juda muhimdir. Ushbu madaniyat ularning ma'lumotni samarali izlash, baholash va ulardan foydalanish qobiliyatini tarbiyalashni o'z ichiga oladi. Quyida ushbu jihatni yaxshilashning asosiy strategiyalari keltirilgan:

Axborot savodxonligiga erta kirish

- Hikoyaga asoslangan ta'lim: ma'lumot qanday to'planishi, talqin qilinishi va ishlatilishini tanishtirish uchun hikoyalardan foydalaning.

- Interaktiv tadbirlar: bolalar kutubxonalarni, raqamli vositalarni o'rganadigan va ishonchli va ishonchli bo'lmagan manbalarni farqlashni o'rganadigan tadbirlarni tashkil qiling.

Tanqidiy fikrlash va so'roq qilish qobiliyatlari

- Boshqariladigan munozaralar: yosh o'quvchilarni o'qigan mazmuni haqidagi munozaralarga jalb qiling. Ularga " buni kim yozgan?" va " nima uchun bu yozilgan?".
- Taqqoslash mashqlari: bir xil mavzu bo'yicha turli nuqtai nazarlarni tushunish uchun turli ma'lumot manbalarini taqqoslashga undash.

Raqamli Savodxonlik Dasturlari

- Raqamli kontentni xavfsiz navigatsiya qilish: bolalarga tadqiqot uchun internetdan xavfsiz va samarali foydalanishni o'rgating.
- Media savodxonligi: noto'g'ri yoki noto'g'ri ma'lumotni aniqlash va raqamli axborot vositalarining ta'sirini tushunish bo'yicha darslarni o'z ichiga oladi.

Turli manbalarga kirish

- Resurslar mavjudligini kengaytirish: kitoblar, ta'lim veb-saytlari va interaktiv platformalar kabi bosma va raqamli materiallarga kirishni ta'minlash.
- Multimedia foydalanish: Leverage video, animatsiyalar, va audio kitoblar turli ta'lim imtiyozlarni murojaat va jalb oshirish.

Mentorlik va rahbarlik

- O'qituvchi va kutubxonachilarni qo'llab-quvvatlash: o'qituvchilar va kutubxonachilarni bolalarga turli xil ma'lumot manbalarida harakat qilish va ongli tanlov qilishda maslahat berishga o'rgating.
- Ota-onalarning ishtiroki: ota-onalarni farzandlarining uyda o'qish va tadqiq qilish odatlariga rahbarlik qilishda faol bo'lishga undash.

Reflektiv Amaliyotlarni Rag'batlantirish

- Axborot jurnallari: o'quvchilar o'rganganlarini, ma'lumotni qanday topganlarini va ularni qanday qo'llashlari mumkinligini qayd etadigan jurnallarni yuritishlari kerak.
- O'z-o'zini baholash: axborot yig'ish jarayonlarini davriy ravishda o'z-o'zini baholash ularga yaxshilanish sohalarini tan olishga yordam beradi.

Qiziqarli Ta'lim Texnikasini Qo'shish

- Gamifikatsiya: bolalar jumboqlarni echish yoki savollarga javob berish uchun ma'lumot topishlari kerak bo'lgan o'yinlar yoki qiyinchiliklar yarating.
- Loyihaga asoslangan ta'lim: mustaqil ta'limni rivojlantirish uchun tadqiqot, tahlil va taqdimotni talab qiladigan loyihalarni belgilang.

Ushbu usullarni birlashtirib, yosh o'quvchilar axborotga boy dunyoda aql-idrok va qiziqish bilan harakat qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirishlari mumkin.

Ushbu natijalar nafaqat o'qishni, balki axborot savodxonligining butun spektrini ta'kidlaydigan tuzilgan dasturlarni erta integratsiyalashning aniq zarurligini ko'rsatadi. Dasturlarga axborot manbalarini qidirish, so'roq qilish va tekshirishni rag'batlantiradigan tadbirlar kiritilishi kerak. Raqamli vositalar, samarali

foydalanilganda, ma'lumotni tahlil qilishning interaktiv usullarini taklif qilish orqali ushbu rivojlanishni qo'llab-quvvatlashi mumkin. Biroq, o'qituvchilar savodxonlikni har tomonlama rivojlantirishni ta'minlash uchun ekran vaqtini an'anaviy o'qish bilan muvozanatlashtirishi kerak. Axborot madaniyati tashabbuslari muvaffaqiyatiga hissa qo'shadigan omil sifatida ota-onalarni jalb qilish va uyda izchil mustahkamlashning ahamiyati ham ta'kidlandi.

Xulosalar

Yosh kitobxonlar o'rtasida axborot olish madaniyati o'qituvchilar, siyosatchilar va oilalardan yo'naltirilgan sa'y-harakatlarni talab qiladigan ko'p o'lchovli qurilishdir. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, media savodxonligi bo'yicha keng qamrovli dasturlarni standart o'quv dasturlariga kiritish talabalarning ishonchli ma'lumotlarni aniqlash qobiliyatini oshiradi. Hamkorlikdagi loyihalar, boshqariladigan tadqiqot topshiriqlari va tanqidiy munozaralar kabi amaliyotlarni rag'batlantirish axborot ko'nikmalaridagi bo'shliqlarni bartaraf etishi mumkin.

- O'quv dasturi dizayni: media va axborot savodxonligi modullarini sinf darajalari bo'yicha birlashtirish.

- O'qituvchilarni tayyorlash: o'qituvchilarni tanqidiy axborot ko'nikmalarini o'rgatishga qaratilgan kasbiy rivojlanish imkoniyatlari bilan jihozlash.

- Ota-onalarning ishtiroki: ota-onalar uchun farzandlarining uyda axborot izlash xatti-harakatlarini qo'llab-quvvatlash uchun seminarlar ishlab chiqish.

- Interaktiv ta'lim vositalari: axborotni tekshirish va baholashda amaliy tajribalarni osonlashtiradigan ilovalar va platformalardan foydalaning.

- Uzluksiz baholash: o'quvchilarning axborot olish va ulardan tanqidiy foydalanishdagi yutuqlarini muntazam baholash vositalarini joriy etish.

Ushbu amaliyotlarni rivojlantirish orqali biz axborotga boy dunyoning murakkabliklarini ishonch va idrok bilan boshqarishga qodir avlodni yaratishga hissa qo'shishimiz mumkin.

Adabiyotlar.

1. Axborot-kutubxona faoliyatiga oid meyoriy-huquqiy xujjatlar to'plami. Toshkent – 2021.
2. A.Alimov. Kutubxonashunoslik. Toshkent - 2015
3. Axborot-kutubxona muassalarida onlayn tadbirlarni o'tkazish bo'yicha metodik tavsiyalar - Toshkent, 2022
4. D.R.Babayeva, D.F.Xalilova. D.F.Salimova. "Bolalarning ijtimoiy moslashuvi". - T.: "Ilim ziyo zakovat". 2023y.
5. N.M.Qayumova. Maktabgacha pedagogika.- T.: 2021y.
6. Xodjayev B.X., Xo'jamatova X.M. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun ijtimoiy ta'lim. – T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi, 2023y.
7. Bekmatova O.A. va boshgalar «Quvnog harflar» -T.; "O'qituvchi" 2000.